

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Actorvm Ecclesiae Mediolanensis, Pars Tertia - In Qva, Liber Memorialis Ad
populum Ciuitatis, & Dioecesis Mediolanensis, A Beato Carolo Borromaeo
Titvli Sanctae Praxedis compositus continetur

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Virginum, & aliarum foeminarum instituta, piauque collegia. cap. 41.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10502

in ecclesiam accersitis, eorum præcipua officia cōmemoraret; & ex præscripta formula moneret in vniuersū, quæ facere, quæve cauere oporteret. Canonicos solos vocabat interdū, quæ propria esset illius muneris: de publicis: horarū canonicarū supplicationibus, & sacrificijs; de sacrorū stipendiorum distributione; de notatione censoria in choro habenda, vtrum iuste, libere, & omnino ex præscripto fieret, inuestigabat. Presbyteros etiam minores, quos capellanos dicunt congregabat; quæ ad eos pertinere, percunctabatur, ac monebat. Cœnobitas interdum vocatos, vt sese administrationis eius vere adiutores præstarent, hortabatur; qua ratione id facerēt; quibus abstinerēt; quæ perficerent, ostēdebat. Quodam tēpore inuitabat magistratus, & verba faciebat, ad eorum munus appositè. alio iurisperitos; alio notarios; litterarum magistros; artifices: & vnumquemque ordinem, diuersis diebus, & ecclesijs iuabat se paratim; Eucharistia sanctissima præbenda; concioneque ad vnumquodque genus accommodata.

Virginum,
& aliarum
feminarum
instituta,
piaque col-
legia.

CAP. XLI.

Virgines, quæ domi cum suis viuentes, in beatæ Ursulæ tutela, Deo dicatæ, absque solempni voto castitatem profitentur; maximo numero tum in vrbe, atque in agro prouenerent. Multi etiam laudabiles cœtus imitatione cœnobiorum, non solum in B. Ursulæ, sed aliarum quoque sanctarum in fide, clientelaque sunt consociati. tanta enim vis est illius vnguenti mystici, quod sacerdotis capiti diuinitus infusum, in reliqua membra sensim fuit: vt vnus Præfultis sanctitate cōstitutus; multa passim pie sancteque fiant, quibus etiam nihil is, vt fierent, contulisse videatur. Atque has quidem interdum in suis ecclesijs, vt occasio ferebat: illas vero certo tempore in vnā ecclesiam collectas. cibo duplici, Christi Do-

Pars III.

mini corporis, & eiusdem diuini verbi, pascebat. omnibus vero licet præesset cœnobiorum præfectus; spectatæ tamen etiam integritatis, religionisque; sacerdos earum proprie curam gessit; qui voluntatem cuiusque: moresque; ante probaret, quàm ad institutum admitteretur; vestitū traderet: vouentem reciperet, tum vitæ quoque omnium rationem, specularetur; si castitatis, religionisque professioni responderet. Ex his autem societatibus duo cōflata sunt monasteria. alterius institutio sic se habuit. Cum vulgatū iam esset, Romæ, Perusij, & alijs quibusdam locis virginū cœnobita nuper esse instituta, quæ Capucinatorum institutum imitarentur: puellis quibusdam ex ijs, quæ Patrū sancti Barnabæ præcepta secutæ, virginitatem colebant, vitamque religiose agebant, eam Deus mentem dedit; vt Patris eorum cohortatione accedente, eiusmodi suscipere vellet disciplinam. quæ cum in insigni vitæ duritie diu perseverassent; vestitus asperitate tamen in publico occultata; ad ecclesiam prodeuntes sacramentorum gratia diu ventitassent. actum est denique de claufo cœnobio in sanctæ Claræ tutela rite constituendo: quod negotium Carolus, qua opus erat auctoritate vsus, cito confecit. Quatuor eiusdem ordinis virgines Perusio accersuit; quarum in primis ductu tota disciplinæ ratio, animi virtutibus, asperitateque excellens, recte institueretur. vestitum ijs numero circiter viginti, in ecclesiam maiorem per nobilissimas matronas deductis, rite tradidit VI. Calend. Maij. M.D. LXXX. quam actionem, Pontificia Missæ solemnia, Caroli concio, cleri totius conuentus celeberrimam reddiderunt. mox congruo tempore solemnem earum professionem accepit. atque amplificato spatio ecclesiam sanctæ Praxedis nomine, ædesque ad in-

P p sti-

fitutum accommodatas ædificauit; sumptu sane quidem magno, ex piorum hominum fere liberalitate suppeditato. atque mira omnino frequentia locū sibi virgines Mediolanenses in eo cœnobio postea quæsiere: vt circiter ducentas quandoque numerarem; quæ omni diligentia conquirentes, qui apud Carolum, aut Vicarios commendatione valerent; omni ratione, suffragationeque sese inferebant; studio profecto non minori, quàm in petendis honoribus ambitiosi homines vti consueverint. Alterum monasterium itidem S. Claræ disciplina institutum est. cum enim Ioanna Vistarina Mediolanensis puellas inopes secum in domo piæ liberalitatis gratia sustentare; pijs, & religiosi moribus, eorundem Patrum S. Barnabæ ductu, præceptisque instituere cœpisset; quorum ad ecclesiam erat ob sacramenta frequens; auxit paulatim numerum. Carolo consulto, viro consentiente, domum ijs coemit; ecclesiam, & monasterium ædificauit; & S. Barbaræ nomine locum dedicauit. hoc item cœnobium Carolo propter exquisitam animorum Deo penitus ditorum religionem; victus, ac disciplinæ omnis duritiem, valde probatum fuit. Alia foeminarum pia collegia, vel cœpta iam confirmauit, multumque auxit; vel instituit ipse. Viduarum societas in sanctæ Annæ tutela, eius est auctoritate constituta: nempe earum, quæ post vnus viri mortem, castitatem conseruare; & præcipua diligentia pie viuere velent. Honestæ mulieri multum fauit, quæ eo se munere occuparet; vt virgines earum sumptu religiosa simul educaret disciplina; fereque ad regularem vitam suscipiendam institueret. Locum, qui Succursus appellatur, cœptum illum quidem antea Hispanæ cuiusdam insignis mulieris opera; fabrica, ceterisque rebus con-

stituit: vbi foemina interim seruarentur, dum vel pudicitia consulere tur; vel cum viris componerentur lites. sanctæ Valeriæ domum, quæ Conuersarum dicitur, auxit: vbi magno numero mulieres ad perpetuo, religioseque conuiuendum ex impudica fere vita recipi solent. Aliud fundauit, Depositumque S. Mariæ Magdalenæ nominauit, ad ecclesiam S. Zenonis; vbi eæ reponantur, quæ subito de cœno turpitudinis in quo iacent, extrahendæ sunt; vt interim, quid ijs faciendum sit, consulatur. At marium quoque cœtus, præter ea quæ diximus seminaria, nonnullos instituit. Qui pestilentia demum extincta mendici ad Victoriam reliqui fuere; eos in vrbanas ædes Stellæ nomine appellatas deduxit; vnde virginum collegium eduxerat: piūque opus augens, vagos homines, qui victum ostiatim medicant; quorum vitam, ob incertas sedes speculatur nemo: qui sæpe ad turpem inertiam, desidiamque, piorum hominum abutuntur misericordia; in eundem locum compelli; certa disciplina, certisque faciendis operibus contineri curauit. Sodalitia quoque hominum eorum, qui alioqui laici ordinis, certis piæ vitæ legibus continentur; ecclesiæ sibi assignatæ cultum procurant; festis diebus ad simul precandum in eam conueniunt; habitu ad mundi contemptum, poenitentiamque accommodato, publicæ supplicationis gratia exeunt: hæc inquam, & quæ multa iam erant, auxit, & alia instituit. qua ratione quamplurimos ad meliorem vitam adduxit; ab otio, vitiosisque factis, die festo, traduxit ad res salutare. eorum tamen insignia quædam priuilegia benignitate Pontificum impetrata; quibus abuti multos sic animaduertebat, vt ecclesiastica disciplina corrumperetur; ipse qui rerum veritatem inspiciebat præsens; rebus Romam relatis, temperari,

perari, ac imminui curabat. Religio-
 fus vero sodalitiū in S. Mauritij
 tutela constituit eorum; qui matri-
 monij expertes, in posterum quoq;
 sibi vitæ castitatem proponerent; &
 viuendi rationem à vulgaris consue-
 tudinis vanitate seiunctam amplectē-
 rentur. quorum opera Carolus, cum
 in alijs pijs officijs, tum in christia-
 nis scholis habendis præcipue vsus
 est: licet multò plures ea res requi-
 rat operarios. Hæc scholæ ad traden-
 da maribus, fœminisque separatim
 christianæ doctrinæ rudimenta, per
 ecclesias, foris, & in vrbe passim ha-
 bentur. Vnaquæque schola, & regio
 suos habet adinistros, qui festis die-
 bus, suo quisque loco, & munere, ei
 operi vacant: vniuersis sacerdos est
 præfectus; visitatoresque constituti;
 quibus ceteri ministri frequenter
 de religioſæ exercitationis progres-
 su, statuque omni referant; qui certis
 temporibus communicent inter se,
 locaque perlustrent, & quemadmo-
 dum se res habeat, vbique diligenter
 inspiciant. Hæc exercitatio ante Ca-
 roli aduentum boni viri laici studio
 incœpta, non solum ignorantia malo
 in ijs quæ salutis sunt, medetur;
 sed in maxima, & prope infinita mul-
 titudine bonos mores, religiosum-
 que cultum conseruat. Ac de huius-
 modi, institutis, societatisque sin-
 gulis leges, præceptaue conscripta,
 & ex maiori parte edita sunt.

De eius sy-
 nodis, ac de
 eretis.
 Cap. XLII

Hæc discipline, gubernationisque
 ratio, quæ vt per nos fieri potuit, bre-
 uiter adumbrata est; synodorum pro-
 uinciæ, diœcesisque decretis conti-
 netur: tum magna quoque ex parte
 edictis; præscriptionibus; monitis;
 litteris publicis, quas pastorales di-
 cunt, explicatur: quorum magnum
 volumen edidit Petrus Galeſius,
 inscripsitque, Acta Ecclesiæ Mediola-
 nensis. incredibili studio nunc ab om-
 nibus orbis christiani partibus ex-
 petitum, Episcoporum concilia sex

cum celebrauerit, vt suis locis in hi-
 storia tetigimus; sex etiam edidit de-
 cretorum volumina, iisdem r. erum
 fere generibus, titulisque disti ncta.
 quæ omnia in vnum corpus, su b ijs-
 dem capitibus componere, ad faci-
 liorem vsū cupiebat; eamque opus
 ipse propemodum absoluerat; cum
 ex hac vita decessit: Tanti hanc syno-
 dorum actionem faciebat; vt e pisco-
 porum excusationes difficiliter acci-
 peret, ne conuenirent. quin et iâ Car-
 dinalem episcopum prouinciæ, sub
 cœcilij tempus, nulla necessar ia caul-
 sa Mediolano abiturum, cum a preci-
 bus non posset, auctoritate Pontifi-
 cia, iureque suo tenuit, vt concilio
 interesset, Diœcesis synod os, ad sa-
 crorum canonum præscrip tum, vel
 habuit quotannis; vel si dist alit, a sū-
 mo Pontifice dilationis in i petrauit
 facultatem. ibi præter decreta popu-
 lo suo, proprie accommod ata, quo-
 rum libelli quatuor habentur; multa
 efficiebat ad recognoscendam, con-
 seruandamque cleri disciplinam; de
 quibus superius cōmemoratum est.
 Hæc omnia decreta, vel ex eo facie-
 bat; quod vsus, ac assidua speculatio
 in clero, populoque, corrigendum,
 meliusve reddendum docuerat; vel
 ex eo, quod antiqua disciplina sup-
 peditebat, ad perfectiorem ecclesiæ
 conformationem ex his alia prius in
 decreto erant, quàm in vsu; alia vsus
 ante probauerat, quàm in decretum
 venirent, quædam in sua diœcesi cō-
 stituta prius, & perfecta; ad vniuer-
 sã prouinciæ vsū deducebat.

Ad hoc tantum, tamq; multiplex
 gregis vniuersi curandi studium, ac
 laborem, quotidiana possunt addi pa-
 ternæ charitatis officia; quæ singulis
 ille petentibus, viduis præsertim, ac
 pupillis negauit nunquam; siue con-
 silio quis, siue gratia; siue re iuan-
 dus esset. quæ quidem benignitas fe-
 cerat, vt qui calamitate aliqua pre-
 meretur; qui ad graue aliquod ma-

Alia Caroli
 officia, eius-
 que existi-
 matio.
 Cap. XLIIj.

pp 2 nus,